

492126

I.ÉVF

1912 FEBRUÁR 18.

7. SZÁM.

KALOTASZEG

KÉPES-HETILAP

BCU Cluj / Central University Library Cluj

HOFFMANNÉ JÉPŐ DIHEGY-ÉVRE NYOLC-K
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
SZIGETA

Diamantstein Nándor nyomása Bánffyhunyadon.

KALOTASZEG

SZERKESZTI: KÖS-KÁROLY

Erdély, a telepítés és az oláhok.

irta: Transsilvanus.

II.

Az oláhok a telepítés és parcellázás kérdéséből nem csinálnak szociális kérdést; bár az erdélyi oláh nép ugyszólván pusztán őstermelésből él. Az oláh földbirtokpolitika ma kizárólag arra törekszik, hogy középbirtokok alakítása által lehetővé tegye egy erős, nehezen mozdítható, független oláh középosztály megalakulását. És a saját fajtáját sem kímélve, halad célja felé; sok, sőt eddigelé legtöbb esetben éppen oláh parasztbirtokok romjain alakított középbirtokokat.

Hogyan, mimódon dolgozik ez az oláh politika, azt közvetlen megfigyelésből láthatjuk mi, erdélyiek. Itt, Kalotaszegen egy nagy bankjuk van az oláhoknak: a bánffyhungyadi „Vladeasa“. Ennek a banknak főemberei nagyobb részben a kalotaszegi havasalji községek papjai, tanítói, jegyzői és birtokosai. Ezek otthon, falvaikban állandóan figyelemmel kísérik a falujukbeli gazdasági mozgalmakat. — Ügyeinek arra, hogy kinek van pénzre szüksége és az ilyent a „Vladeasá“-hoz utasítják. A paraszt, ha van mire — és csak ezeket szemelik ki — az illető pap, jegyző, birtokos információja alapján, kölcsönt kap. Aztán egyik kölcsön után jön a másik. Amikor már nyakig úszik az adcs, jön a pap, jegyző — a jóltevők — és olcsón, potom áron vásárolja meg a megterhelt birtokot. Pénzt alig ad érte, mert átveszi az adóságot. De ez a jobbik eset. Mert történhetik úgy is, hogy a bank ellicitáltatja a birtokot és akkor ismét csak a pap, tanító, jegyző, oláh birtokos veszi azt meg — más vevő hiányában kolduspénzen. Volt eset, amikor jó kaszálónak holdja 2 koronáért jutott a vevő kezébe, mert — nem volt árvevő. És ezt még mindig áldásos állapotnak kell mondanunk, mert sok falu, különösen oláh falvak, ma is uzsorások kezében van. A legtöbb uzsorás szintén oláh.

Igy és hasonló módon születik az oláh középbirtok. De amellett a bank sem veszít.

A kalotaszegi magyar középbirtokok pedig ugyszólván teljesen elpusztultak.

Ma részben legalább, változott az oláhok birtokpolitikája. —

Tudniillik ezt a detail üzletet átengedik magánosoknak és kisebb bankoknak, míg nagyobb pénzintézetek most már csaknem kizárólag magyar nagybirtokokat és középbirtokokat vásárolnak és parcelláznak, aztán részben kisbirtokokká parasztok részére, részben középbirtokokká alakítják át, mindenütt a nemzeti szempontokat véve tekintetbe.

Tehát az oláhok *nemzetiségi szempontból*, a maguk szempontjából szükségesnek látják középbirtokok alakítását. És igazuk van ebben; a tapasztalat bizonyítja.

Mert amely vegyeslakosságu faluban, mégha a magyarság kisebbségben is van, magyar földbirtokos az egyetlen úr, ott majdnem bizonyos, hogy a magyarság nemcsak megtarthatja pozícióját, de hódít is. Ez természetes. A magyar birtokos szívesebben tart magyar cselédet, földjét szívesebben műveltetí részben magyarokkal, a falu kulturális életében a magyarság részén vesz részt; ha nincsen, magyar iskolát igyekszik szerezni, a maga magyar egyházát támogatja; szövetkezetet, gazdakört csak akkor támogat, ha az magyar, stb. de ha ezekből keveset, vagy egyáltalában nem veszi is ki részét, akkor is, mert az egyetlen úr magyar, mert magyar az, aki a faluban és környékén a kulturát, hatalmat, vagyoni képviseli: ez a valóság az, mely biztosítja ilyen helyeken a magyarság tekintélyét, sőt kívánatossá teszi az odáváló tartozást nyelvben, szokásokban, kulturában. Ez természetes.

De természetes az is, hogyha a faluban oláh az úr, akkor mindez megfordítva van.

Példák, szomorú példák bizonyítják nekünk, erdélyieknek, hogy minden egyes magyar középbirtoknak oláh kézbe-való jutásával együtt jár egy-egy ilyen vegyeslakosságu falunak, sokszor egész környéknek tiszta oláhvá való átváltozása is. Ilyen falvakban nemul el a magyar harang; ilyen helyeken csukják be egy idő múlva az öreg kálvinista iskolák kapuját, ilyen helyekre kerül aztán oláh jegyző, sőt szolgabíró — a közigazgatás célszerűsége a szempont — és ilyen helyeken akad az a sok magyarnevű, sőt református vallású oláh.

Amiket itt elmondtam, az — mint megjegyeztem volt — a vegyeslakosságu, sőt erős oláh többségű vidékekre vonatkozik ugyan, de — ilyen Erdély nagyrésze. Hiszen csak a 4 székely vármegye magyar többségű és vannak szintiszta nemzetiségű vármegyék is, melyek a magyarság szempontjából számba se jöhetnek belátható időközön belül.

Az elmondottakból levonhatjuk a tanulságot, illetőleg megállapíthatjuk azt, hogy Erdélynek milyen földbirtokpolitikára van szüksége, ha azt akarjuk, hogy magyar maradjon; illetőleg, ha a magyarság Erdélyt magának akarja megtartani.

Kimondhatjuk, hogy a mennyiben Erdélyben telepítési és par-

cellázási akcióról lehet szó, úgy annak kizárólagosan a magyarság, érdekében kell történnie. Tehát ki kell zárunk mindenféle socialis, népboldogító szempontot. Erdélyt elsősorban a magyarság számára kell biztosítanunk, addig gondolnunk sem szabad másra. Socialis szempontok csak egy esetben vezethetnek minket: ha az egyuttal nemzeti szempont is.

Vagyis, ugyanazt kell csinálnunk magyar szempontból, amit az oláhság csinál a maga szempontjából.

Tehát: *Erdélyben a középbirtokos magyarság, a hol még lehet, megmentendő, ahol elpusztult, vagy ahol szükség van rá. rekonstruálendő, illetőleg teremtendő.*

Ezzel egyenrangú, de nem elsőbbrangú a második tételünk *A megtevő kisbirtokos magyarság azokon a helyeken, ahol expanzióváltásból enged, ahol zsugorodik, telepítéssel erősítendő.*

Végre: *ott, ahol arra megfelelő viszonyok vannak, ahol biztosítható az új magyarság fennmaradása, különösen azonban ott, hol a nemzetiségek által szétlételt magyarság telepítés által egymással összeköttetésbe hozható, ott új telepés községek alakítandók.*

Az első két eset a védelmünket szolgálja, az utolsó eset már támadás, illetőleg új honfoglalás volna.

De ma még elsősorban védekezésre szorulunk.

Amennyiben tehát a kormány új telepítési akciója főképpen középbirtokok alakítására törekszik, úgy azt mi erdélyiek örömmel üdvözljük. Azonban nem, — mint hirdik — 300—600 holdas birtokok alakítandók, hanem 150—300 holdasok, melyeket a gazdának magának kell kezelnie ispáni, gazdatiszti segítség nélkül.

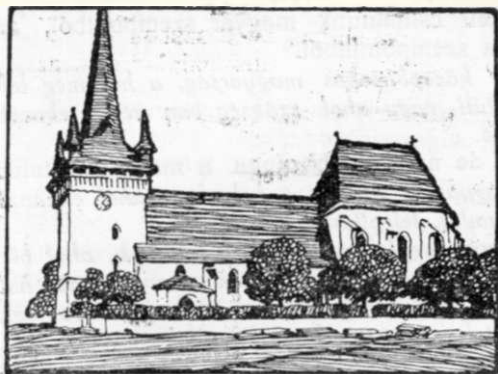
Azonban nem pusztán középbirtokok alakítására van szükségünk. Az akció nem lehet ilyen egyoldalú. Ki kell, hogy terjesszük új kisbirtokok telepés alakítására is. Kell, hogy folytatódjék a külföldön élő és ott pusztuló, de az ő hazába visszavágyó bukovinai és moldovai csángók visszatelepítése alkalmas helyekre. — Pótolhatatlan kárunk volna, ha elveszitenék ezt az értékes magyarságot, mely ha hamarosan vissza nem jöhet ide, ott kinn menthetetlenül elvész a magyarság számára.

Ezeket a megjegyzéseket és megállapításokat nem azért tettük itt, hogy a kormány figyelmébe ajánljuk. Erre nincsen jussunk, különösen most még, amikor a kormány erre vonatkozó terve nem ismeretes. Mi a közönségnek, Erdély magyar közönsége azon részének irtuk ezeket a dolgokat, akiket saját gondjukon és a pártpolitikán kívül érdekelni tudnak ma olyan kérdések is, melyeknek helyes, avagy helytelen megoldásától ami fennmaradásunk, mint nemzetnek, avagy elpusztulásunk függ.

— Vége. —

Bánffyhuuyad

irta: Török Károly.

A muszuj bujbelé,
mélrevaló hazája. Lan-
kás, kalásztérlelő völ-
gyek, mögöttük a mesz-
sziség kékjébe vesző
fenyves hegyek; kicsi
fehér házak, zsinde-
lyes tetejükkel, faragott
kapuzábéval napfény-
ben kácagva kandikál-
nak elő az ákáclobok
alul; a házak előtt
vasárnap délután tere-
ferelő, hatalmas, szálas
férfiak, az erős színek

diszkrét összhangjába öltözött karcsu tündér-asszonyok, tündér-
leányok: ez az én hazám, ott az én lelkem.

Karónülő gyermek voltam, mikor a sors tompa kalapácsüté-
sekkel leszegezte édesapám koporsóját és kiűzött minket a város-
végi oszlopos kuriából.

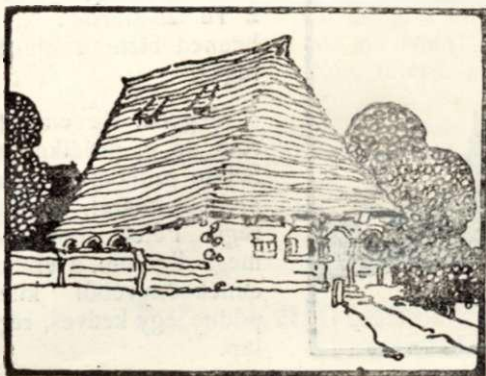
Azóta tovaszállott az Idő, beállottam robotos munkára a nagy
Gazdához, az Élethez. Idegen, taposatlan ösvényt járok, tövisekkel
téléhintett utat, melynek szélén rózsá helyett bánatfű terem, gyász-
virág nyílik. Utitársaim rendre-rendre kiűltek a sorból, pihenni
elmentek oda, abba a kicsi, orgonabokrokkal szegett kertbe, mely
még a miénk maradt az álmok országából: a hunyadi kopjafás
temetőbe.

De azért, ha kifáradok, ha hólyagot húz az élet keresztje
vállamon, ha egy csalódás megtép, megsebez — meg-meg térek
pihenni ide.

A mint tova szakad a vonat a nagy kőházak közé szorított
szenvedések, tülekedések és izléstelenségek városától és közelebb-
közelebb hoz a Királyhágó tündérvár őrizte kapujához, érzem, mint
szakad le a lelkemet sűrűn megülő gondból egy-egy darab.

És amikor kinyílik a hunyadi völgy, akkor szabadnak és
könnyűnek érzem magam. Szívom teli tudóval a mi üde, friss bal-
zsamos levegőnk, amit talán épen az én kedvemért hoz a hava-
soktól a szellő, s érzem az anyaföldnek azt a kalász-növesztő,
nótafakasztó őseréjét, a mi boldoggá, erőssé teszi az idevaló embert.

Futva megyek fölfelé a vasutttól, a Király-utcán. Mintha egy
pillanatra újra rám nehezednék még a főváros köszén-füstös leve-
gője. — Eszetlen orfeum kuplák tolakodtak a katotaszegiek nótás

rajta. Zsindelyes tetejét feketére festette az idő, zöld szívetet vert rajta ott a moha.

Azok, a kiknek izlése „finomodott“ a korrall, eszetlennék mondják.

Nincs igazuk.

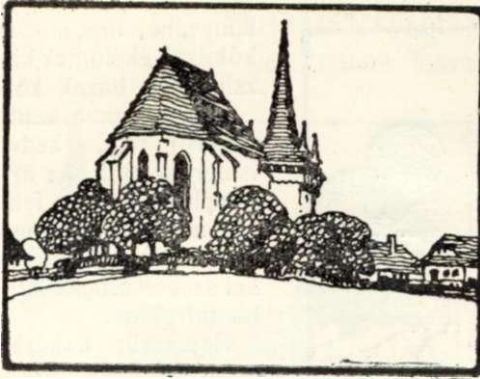
Hiszen éppen a nehézkessége, ódonsága, egyszerűsége az, a mi olyan ünnepelessé, szentté, meghatóvá teszi, olyan csodaszéppé, mint a nép ajkáról fakadt költemények, mint a Kőműves Kelemen baladája.

Szerető gondal járom körül: olyan mint régen. Olyan. Körülötte a gesztenyék, az akácok, a rácsos kerítés, az oldalához támaszkodó oszlopos portikus, a hajóját tartó pillérek, bent az ünnepelesség, hűvös csend, a száz kockára osztott tarka liliomos mennyezet, az avult, régi festetlen padok, a katedra, a kórus, az orgona, az úrasztala körül a kikoptatott kőpadló — minden, minden a régi.

Hanem azért gyászosan visszhangzik minden lépés. Mintha sirnának a vén falak. Bánata van a templomnak, szomorú gyásza — meghalt az öreg pap. A fehérhaju, fehérszakálu öreg tiszteletes, az apostolok késő unokája, aki az idők mulásában eggyé olvadt a templomával, akinek csodásan csengő bariton hangja annyiszor hajtotta az én kaján, istentagadó fejemet imádkozó csüggedésbe kiköltözött a temetőbe. Mintha a vén templom faláról lepattant volna valami régi, patinás zománc.

Harangoznak. Muszujos asszonyok, gyöngypártás leányok sorjáznak be rendre. Kezükben zsoldáros könyv, arcukon áhitat, szívükben szomorúság. Kutató tekintetük megpihen a szószék alatt, a papiséken. Mintha az öreg tiszteletest keresnék.

Uram isten, ha te most csodát tennél! Ha az az öreg apostol most megjelenne a szószéken, ha betölténé újra a te vén házadat öregségtől reszkető mély hangja: micsoda hittel, micsoda eget emelő

erővel zudulna fel itt a Te zsoltárod: „Te benned biztunk eleitől fogva!”

Megyek. Be sem várom az új prédikátort. Szinte szököm. Hátha szebben beszél, mint a régi. Félek, hogy ha meghallgatom, a lelkem emlékkönyvéből kitépődne egy kedves, régi lap.

Megyek. Bejárom a falut. Azt a részét, a mit még nem éktenített el a modern építkezés. Bejárom a Nagy-utcát, a Katonadombot: a régi Hunyadot.

Régi ismerősök, pici muskátlis ablakok, kék kerettel a fehér falon köszöntenek keresztül a ház előtti tenyérnyi kerten: „Ujra itt vagy? Isten hozott!”

A nap erősen halad a kőhegy mögé. Alig látszik már a fél korongja. Sugár ecsetével befesti az eget. Zöldesbe átmenő sárgára a kékjét, aranyosra, bronzos pirosra az uszó felhők alját. Az este is belopódzott immár. Meglapult az ereszes tornácok, az imbolygó akácombok alatt, onnan szövégei lassan, lopva sűrke palástját. Fört, a magasban rendre gyulnak ki a cillagok. Kacérkodva néznek össze hosszú fénykévét vető ablakokkal.

Még mindig ott kőszálok közöttük. Hallgatom, mit mesélnek a kicsi házak, a suttogó lombok. Mert mesél minden, ami körülöttünk vagyon. A fővárosi otromba házak a nyomorok királyáról, az uri nyomorról, ha jó kedvük van, kicsi varróleányokról, szeleburdi jogászgyerekekről; omladozó várromok kegyetlen várurakról, véres csatákról vagy halovány várkisasszonyokról, szökefűrtös hegedűsökrol mondanak komor balladát, vagy holdsugárral átszótt regét. A zindelyes tetőkre boruló lombok szomorú lemondásról, epedő vágyódásról dudolnak szerelmes nótákat. Persze annak, aki megérti. Szomorú vagy vig dolgokat, aszerint, milyen a kedvük.

Ezek a kicsi hunyadi házacskák pedig napsugártól himes, tarka meséket mondanak Erős Miklósról, Fanyűvő Jánosról, Hüvelyk Matyiról, Babszem Jankóról. Azokról, akik paraszti sorból lettek nagy, hatalmas mesealakokká.

Lezajlott a nagy, néma küzdelem, győzött az éjszaka. Legyűrte a napot a hegyek mögé és nehogy újra előtörjön, koporsófedélnek nehéz felhőt gördített föléje. És kifényesítette ragyogó csillag-szegekkel kivert sátorát az én Álom-világom fölé.

Hazafelé tartok a Nagy-utcán. Hatalmas szálember jün velem

szemközt. Magas, mint a jegenye, egyenes, mint a havasok fenyője, erős lépése alatt tompán döng a föld. Rám köszön, megemeli a kalapját: „Jó éjtszakát adjon az Isten! Utána nézek. Olyan ismerős Ahán! Csak azt nem tudom, melyik a kettő közül: Erős Miklós, vagy Fanyüvő János.

Kiérek a piacra. Az éjtszakában lappangó ellenségképpen terpeszkedik a nagy, új kőházak sötét foltja a régi, apró házikók között. Elszorulna a szívem, ha nem emelné a holdfényben olyan dacosan, büszkén, tornyos koronás fejét a magasba Kalotaszeg öreg királya, az én templomom.

Egy kalotaszegi mágnás.

Irta: S. K.

Gróf Bánffy Miklóst a vallás- és közoktatásügyi miniszter kinevezte az Operaház és a Nemzeti színház kormánybiztosává.

Ebből az alkalomból a fővárosi sajtó foglalkozván Bánffy Miklós személyével, ezt jegyzi meg róla: „Rendkívül művelt, olvasott, művészi érzékű, modern izlésű ember.“

Ez igaz, de ilyen ember, csak ilyen ember, nagyon sok van (hála Istennek) Magyarországon. |

Bánffy Miklós több ennél. Mi erdélyiek és különösképpen mi kalotaszegiek valamivel többet tudunk róla. — Először is Bánffy Miklós talán a legkomolyabb erdélyi politikus. Pártonkívüli képviselő, de Erdélyt, a mai Erdélyt, az ő szűkebb pátriáját képviseli ő a pesti fényes parlamentben állhatatosan, hűségesen mindenféle formában.

Ebből a szempontból érdekesen lehetne őt összehasonlítani csodálatos őseivel: Bánffy Dénessel, Erdély egykori főkapitányával. De mi csak egy dolgot akarunk felemlíteni.

. . . Történt egyszer, jó Apaffy Mihály urunk fejedelemsége idejében, hogy országgyűlést tartának Erdély rendei. A tárgy igen nagy fontosságú vala: a magyarországi magyar urak segítséget kértek Erdélytől a császár ellen, mint már olyan sokszor az előtt is.

Teleki Mihály, az első tanácsúr a segélyadás mellett szónokolt, Bánffy Dénes ellene.

És miközben Bánffy beszélt, a magyarországi urak közül valaki talán épen Thököli Imre, gúnyos — keserűen közbekiáltott:

— Tehát kegyelmednek, Bánffy uram, Magyarország idegen föld, ugye?

Bánffyval erre elfordult a világ és kucsmáját lecsapván felkiáltott:

— Ti mondtátok! Igenis! Idegen ország voltatok nekünk mindenkoron; még több, mostoha testvérek! Ti vétkeztetek mindig és mi szenvedtünk miatta. Mi harcoltunk és küzdelmeink gyümölcsét ti vesztegettétek el. A ti viszálykodástok háromszor dönté sirba a hazát, Erdély háromszor támasztá fel újra. *Mi adtuk nektek a hősokeket, ti adtátok nekünk az árulókat!* . . .

. . . Azóta eltelt 250 esztendő. Megváltozott a világ itt is, Erdélyben.

És történt, hogy Kolozsvármegye főispánjának búcsuznia kellett a vármegyétől. A főispán Bánffy Miklós volt. És ő ezekkel a szavakkal búcsuzott:

— Nehézségeknek, összeütközéseknek és surlódásoknak, melyek Erdélyt érték, sokszor az volt az oka, hogy olyanok beszéltek bele ügyeibe, akik nem értették meg Erdély ügyeit . . . Mi sok százados fejlődésre tekintettünk vissza, nem engedtünk egy betűt sem törvényeinkből, sem lelkünk parancsából és fent tudtuk tartani a magyar uralmat *s nem kértünk erőt kölcsön senkitől.* Csak abban vétközhetünk, ha elfelejtjük, hogy *jogunk van saját földünket, belső életünket és otthonunkat irányítani* . . .

Tudja az Isten, mintha volna valami Bánffy Dénes hangjából, ezekben a szavakban. Valami olyas észjárás, erő és zamat, ami itt öröklődik apáról fiúra, itt Erdélyben, amely föld ma nincs és mégis van.

A Bánffyak Kalotaszegről származnak. Századok óta ez az igazi hazájuk, ha nem is laknak most itt állandóan. A zentelki öreg kastély és gyönyörű birtok ott körül, aztán fel a havas a Vlegyászáig: egy egész ország az, régi, nagy idők óta a Bánffyak birtoka. Két váruk is volt

Kalotaszegen: Sétesvára, ma rom; és Gyaluvára, melyet tavaly vásárolt vissza a család. Gyalu ugyanis az 50-es években talán leányágon, az erdélyi Eszterházy grófokra szállott. Később a Rosenberger család szerezte meg. De az öreg Rosenberger, a birtokszerző halála után az örökösök osztozkodni akarván, eladóvá lett a birtok és a vár is. Ekkor vette meg Bánffy György gróf ösei várát leánya számára. Ideje volt, mert az ősi dominium, mint igen sok erdélyi domium, majdnem az oláh bankok kezére került . . .

Bánffy Miklós ma egyike legmagyarabb, de mindenestre legerdélyibb íróművészeinknek. — Kisbán Miklós „Naplegendá“-ja nem is olyan régen nagy dolog volt. De elbeszélései között olyanok akadnak (Farkasok), melyeknek olvasásakor fel kell sóhajtánunk: Kár, hogy az az író, aki úgy ismeri ezt ami világunkat, nem ír többet.

Igaz! Most fogadta el egy drámáját a Magyar Színház. Mikor van ideje ennek az embernek az írásra?

De ezenkívül rajzol és fest. Értsük meg, magyar művész urak, nemcsak fest — ez ma már majdnem közönséges dolog — de rajzol is. Tud rajzolni! És ez ma nagy dolog Hunniában.

De ezenkívül szenvedélyes automobilozó, elsőrendű vadász. Kitűnően billiardozik Sőt egyidőben veszedelmesen kártyázott is.

Mikor ért reá ez az ember, hogy jogot hallgasson, vizsgát tegyen, hivatalba dolgozzon? Nem tudom. Mert most mindössze 39 esztendő.

És végül most rendet akar csinálni az Operaháznál és a Nemzeti Színháznál.

Hisszük, hogy ez sikerülni fog neki. De siessen is Bánffy Miklós, mert itt Erdélyben is szükség volna reá erősen.

Vagy talán közbe ráér erre is?

Lehet. Csodálatos ember a Bánffy Dénes késői utóda: Bánffy Miklós.

Igazi erdélyi ember, erős kalotaszegi magyar!

Egy dolgozó mágnás, egy kolozsmegyei mágnás!

Az Udvarhely-vármegyei Gazdasági egyesület a földművelésügyi miniszter, az O. M. G. E. és az E. G. E. támogatásával február 29-én és március 1-én Székelykeresztúron a városi vásártéren bikaállítást és tenyészállatvásárt rendez, melyen mintegy 2000 korona jutalomdíjat oszтанak ki a tenyésztők között.

A földművelésügyi miniszter leiratot intézett az Erdélyi Gazdasági Egylethez, melynek értelmében a miniszter rendeletileg korlátozza a három hónapon aluli borjúk eladását, a négy hetűsnél fiatalabb borjúk eladását pedig teljesen megtiltja. Éppen ideje már a rendeletnek, mert marhaállományunk fejlődésének a borjúk és a növendékállatok eladása áll leginkább útjában.

Egyenruha a gazdaságban. Nem szószerint kell érteni, hanem arról van szó, hogy a földművelésügyi miniszter minden vármegyében gazdasági felügyelői állást szervez. Az összes vármegyék megkapják az egyforma megbízatással ellátott gazdasági felügyelőket: ez az

egyenruha. Arról azonban még eddig szó nincsen, hogy Erdély speciális helyzetét számításba fogja venni és az erdélyi vármegyékbe kinevezett felügyelők ennek a különös, speciális helyzetnek megfelelően fognak működni.

És ez az, a mi minket, erdélyi gazdákat nyugtalaníthat. Különösen akkor, ha számba vesszük, hogy nekünk ma ilyen speciális gazdasági szervünk van: az Erdélyrészi Kirendeltség, mely éppen Erdély speciális viszonyaira való tekintettel, hosszas agitáció eredményeképpen szerveztetett. Ma a kirendeltség eredményeket mutathat fel: biznak benne a gazdák és a bizalmat meg is érdemli, mert dolgozik. Önállóan intézkedik, önálló erdélyi gazdasági politikát csinál és ez az, amit nem szívesen adnánk oda egv.uj — egyenruháért.

Tavaszi állatösszeírás. Az idei tavaszi állatösszeírás dolgában Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter elrendelte, hogy a szarvasmarha, ló, szamár, öszvér, sertés, juh és kecske minden községben a közös legelőre való kihajtás előtt, de legkésőbb március végéig faj, kor és nem szerint irassék össze. Az összeírásnak a községek összes külterületeinek állatállományára ki kell terjednie. A vármegyékben végzett összeírást május 1-ig a miniszteriumhoz kell felterjeszteni. — Utasítja a miniszter egyuttal az összeírást végző összes községeket, hogy világossítsák fel a népet arról, hogy az összeírás nem adókövetés céljára szolgál, de az állattenyésztő gazdák érdekében történik, mert az államnak tenyész-

Állatok beszerzése, közös lefelők gyárapítása és javítása, valamint az állattenyésztés támogatása körüli egyéb intézkedései csak úgy vezethetnek sikerre ha az állatlétszámról és az állattenyésztés éveökjinti fejlődése viszonyairól pontos adatok állanak rendelkezésére.

KALOTASZEG

Sztána és Kispetri vasárnapja. (febr. 11.) Míg ezen a vasárnapon Kalotaszeg igen sok községében vígan, cigánnyal és borral, de pálinkával is farsangoltak, addig ez a két község azzal ünnepelte meg ezt a vasárnapját, hogy egy-egy hasznos szövetkezet alapját teremtette meg.

Dél előtt hivatalosan, a központi kiküldött: Kadernoska János jelenlétében és elnöklété alatt Sztánán népes közgyűlés mondotta ki a *sztánai hitelszövetkezet* megalakulását. Délután Kispetri községben népes gazdaközönségnek tartottak előadást a kölcsönös *állatbiztosításról* dr. Csérer Lajos, az erdélyrészi kirendeltség kolozsvárme-

gyei megbízottja és Józsa Samu, nagypetrii jegyző és földbirtokos, kiknek előadása annyira meggyőzte a hallgatóságot, hogy azok rögtön az előadások után kijelentették, hogy belátják a biztosítás szükségét és fontosságát és akarják a szövetkezet megalakítását. Az e célból kitett ideiglenes ívet rögtön aláírta mintegy 20 gazda és egyúttal fogadkozott, hogy jelen nem lévő társaik is alá fogják azt írni.

Ezek után bizonyosra vehető a Kispetri-i állatbiztosító szövetkezet megalakulása.

Két szövetkezet született tehát ezen a vasárnapon két szomszédos faluban.

Hisszük, hogy mindkettő virágozni fog a gazdák hasznára.

Végezetül el nem mulaszthatjuk megjegyezni, hogy a sztánai hitelszövetkezet megalakulásában, de különösen a megalakulást megelőző szervezési munkában legnagyobb érdeme a község fiatal állami tanítójának, Lakatos Istvánnak van, aki maga kalotaszegi, magyarbikali születésű fiú.

Miniszeri elismerés egy néptanítónak. A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter Téchy Józsefnek, kispetri község ref. tanítójának a közoktatás ügyében szerzett érdemei elismerésül évi 200 horona működési pótlékot utalványozott. Sajnos, hogy ezt jutalomnak kell tekintenünk akkor is, ha az az ember egy hosszú élet nehéz munkájával meg is érdemelte azt, de azért őszintén örvendezünk rajta, hogy ha így is van.

Táncmulatság Türebén. Igen jól sikerült táncmulatságot rendezett

a türei ifj. egyesület dalárdája febr. 10-én, mely anyagiakban is jól sikerült, amennyiben 67 kor.60 fill. gyűlt össze 50 filléres belépődíjak mellett. A szép renchez szokott fiatalság 2 banda mellett reggelig a legjobb kedvvel táncolt. Ételt minden asszony hozott és a bor hazai volt: kalotaszegi, kispetri-i termés. Itt jegyezzük meg, hogy a türei dalárda Máthé István vezetésével alatt igen szép sikerrel dolgozott a multban is s tevékenységét a jövőben fokozott kedvvel és erővel szándékozik folytatni. Tagjainak száma 40.

Legközelebb, március 15-én rendez szinelőadással összekötött táncmulatságot. Ezt a napot a türei magyarság, mint a multban, úgy az idén is jó előre készülve reá, nagy jelenőségéhez mérten fogja megünnepelni.

Színházi élet. Bánffy-hunyadon f. hó 13-án kezdte meg működését *Rajcsinyi* István igazgató vezetésével egy több tagú színtársulat. A megnyitó előadás iránt, melynek tárgya az Ártatlan Zsuzsi c. operett volt, igen nagy érdeklődés mutatkozott úgy, hogy a Tigris szálló nagyterme egészen megtelt a helyi és környékbeli közönséggel, mely három év óta nem üdvözölhette a „nemzeti színeszetet“ Kalotaszeg fővárosában. Nem akarunk kritikát gyakorolni hiszen ismerjük a vidéki viszonyok nehézségeit, csupán a közhangulatnak adunk kifejezést, mikor azt állítjuk, hogy az eddigi előadások kellemes estéket szereztek a hallgatóság-nak. Eddig színre kerültek az említett megnyitó előadáson kívül a „Muzsikós leány“, az „Ezred apja“,

„Keserű mézeshetek“, az „Élőhalt“, A heti műsor a következő előadásokból áll: „Fehő Klári“, „Theodor és társa“, a „Kis gróf“, „Asszonyok a kaszárnyában“, a „Nagymama“, a „Kis lord“ és a „Lengyel menyecske“. A szereplők közül kiváltak *Szabolcsi* Józsa, *Somlár* Mihály, a társulat buzgó titkára, *Bazsaj* Lajos és *Várnai* László, ügyes volt *Várnainé* Kóhári Mariska.

— A „**Bánffy-hunydi Munkedvelő Ifjuság**“ által a „Bánffy-hunydi Munkásgimnázium“ javára f. hó 3-án rendezett mulatság összes bevétele 343 kor. 58 fillér volt. Összes kiadása 188 kor. 58 fill. Tehát a tiszta bevétel 155 kor., mely összeg f. hó 14-én nyugta ellenében *Salgó* József munkás gimnáziumi pénztárosnak átadatott.

Felülfizetések: Dr. Tábor S., 10 kor. *Deutschenschmidt* N., 7 K. Dr. *Richtzeit* 4 kor. *Koleszár* L. 3 kor. *Korda* J., *Huszár* A., *Pap* J., Dr. *Mezei* A., *Buzás* S., *Salgó* J., *Mocsáry* F., *Kovács* J., *Kádár* L., *Diamantstein* N., 2-2 kor. *Fehér* M., 2 kor. 49 fill., *Csöregi* J., *Deák* G., *Jakab* F., *Nass* J., *Klaszter* S., *Kilyén* N., *Cimmermann* J., *Tóth* F., *Szabó* S., *Hirschfeld* F., *Izsák* I., *Salamon* N., Dr. *Brunner* J., *Kun* S., *Gergely* E., *Ábrámovszky* F., *Izsák* N., *Vitéz* J., *György* A., *Csiky* B., *Szabó* F., *Márton* S., *N. N.*, *Káta* J. 1-1 kor-t; *M. N.* 98, *Adorján* Gy., 60, *Rutka* G., 50, *Pap* F., 40 *Kovács* A. 40 fillért.

A felülfizetésekért hálás köszönetet mond a rendezőség,

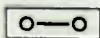
— **A Bánffyhunyadi Ifjusági Egyesület** és „Emke Daloskör“ f. hó 10-én az Emke Daloskör pénztára javára igen szépen sikerült műsoros táncmulatságot rendezett a Nemzeti szálloda helyiségében. Bánffyhunyad polgárságának mindkét nembeli ifjusága kevés kivétellel megjelent az estélyen. Élvezet volt hallgatni az ifjuságnak — leányoknak és legényeknek — egészséges, szép hangját. Az énekszámokat precízül betanulták, a miben nagy érdeme van *Petykó* József tanár urnak. Ily lelkes vezető mellett e daloskör szép eredményt fog fölmutathatni a jövőben. Csak rajta nemes ifjuság, haladának tovább a megkezdett úton! A dal és hazafias költemény nemesíti szívüket.

Nem szabad megfélekedeznünk Böngérfi Géza tanár úr érdeméről sem, aki a költemények és dialóg betanításával fáradozott.

A szereplők tapsokban kapták meg megérdemelt jutalmukat. Előadás után a nemes ifjuság, táncra perdült mely reggel 7 óráig tartott. Bizony annyian valánk, hogy a nagyterem szűknek bizonyult a sok táncosnak.

Szép anyagi haszon folyt be. Erről azonban helyszüke miatt csak a jövő számunkban számolhatunk be.

K.

Alapítvány. Munteán, nyugalmazott járásbíró özvegye, Rosu Szidonia, 40.000 korona vagyont hagyott az Asztrának azzal a kikötéssel, hogy 10 évig kamatoztassa, azután az egész oláh kulturális célokra fordítandó.

Hebe societate pe actii in Bistrite cégjegyzéssel alakult egy új román közgazdasági vállalkozás, 100.000 K. tőkével, mely az *oláh-szentgyörgyi* (Beszterce-Naszód vm) fürdőt veszi bérbé, hogy abból oláh fürdőhelyet csináljon.

Sepsiszentgyörgy. Fontos, kulturális és nemzeti szempontból fontos kérelem járultak a sepsiszentgyörgyiek a kultuszminiszter elé: hogy a Székely-Mikó-kollegium teljes újjáépítéséhez az állam járuljon hozzá; valamint hogy a most épülő Székely Nemzeti Múzeum még hiányzó költségeit pótolja a kormány segítségével.

A miniszter és az államtitkár jóindulatu biztatásukat adták a küldöttségnek és mi várjuk, mikor fog ez a jóindulat az erdélyi magyarság és a nemzeti kultúra céljára pénzre változni.

HIRDETÉSEKET

a kiadóhivatal és Diamantstein
Nándor könyvnyomdája vesz fel

Egyszeri hirdetés árai egészoldal 9 korona
 fél oldal 5 „
 negyed oldal 3 „
Többszöri hirdetés megegyezés szerint.

Mult számunkban többek között olyan sajtóhibák maradtak benn, melyek miatt némely helyütt a szöveg teljesen értelmetlen, illetőleg egészen más értelmet kap. Ezért ezek közül a legnagyobbakat magunkra való tekintetből, utólag kell helyesbíteniük:

A 9-ik oldalon alulról a 19-ik sorban *Partin* helyeit *Partium*

a 10-ik „ között vers 4. strófája első sorában és helyet *én*

a 10-ik „ „ „ 5. „ utolsó „ *orcádra* „ *orcádra*

a 12-ik „ második kikezdés 2-ik sorában *vers!* „ *verse!*

a 12-ik „ utolsó „ 2-ik „ *vezérünknek* „ *vérünknek*

a 12-ik „ az utolsó szó: *sivár* helyett *sírás* olvasandó.

FELELŐS SZERKESZTŐ: KÓS KÁROLY SZTÁNA.

FŐMUNKATÁRS: BÖNGÉRFI GÉZA BÁNFFYHUNYAD.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

NYOMTATVÁNYOK,

IRODASZEREK,

ELSŐRENDÜ LEGOLCSÓBB MEG-
BIZHATÓ BESZERZÉSI FORRÁSA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DIAMANTSTEIN NÁNDOR

könyvnyomdája, könyvkötészete,

könyv- és papirkereskedése

BÁNFFYHUNYADON.